SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

4.10.2018

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Asia **Asiantuntijalausunto**

Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta HE 165/2018 vp

Valiokunnan käsiteltävänä on valtiovarainministeriön valmistelema yllä mainittu hallituksen esitys, joka on valmisteltu – kuten luvussa 4 todetaan – yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Pyydettynä asiantuntijalausuntona esitän sosiaali- ja terveysministeriön toimialan osalta seuraavan:

1. **Alkoholiverotuksen merkitys alkoholihaittojen vähentämisessä**

Sekä kansainvälisistä että suomalaisista alkoholitutkimuksista tiedetään, että alkoholijuomien hinnan nostaminen esimerkiksi alkoholiveroja korottamalla on alkoholihaittoja vähentävistä keinoista kustannustehokkain. Käytännössä kyse on alkoholihaittojen vähentämisestä sellaisella keinolla, joka lisäksi lisää julkisen vallan tuloja.

Vaikka esityksen tavoitteeksi on luvussa 2.1. todettu vain verotulojen lisääminen, sillä on tämän lisäksi lähtökohtaisesti myös myönteisiä vaikutuksia kansanterveyteen.

On varmaa, että esitys nostaa kaikkien alkoholijuomien hintatasoa hieman ja tutkimusnäytön perusteella on selvää, että veronkorotusten vaikutus on silloin alkoholijuomien kulutuksen väheneminen. Samalla on myönnettävä, että korotus on niin pieni, että sen vaikutuksia on vaikea tarkasti arvioida tai jälkeen päin yksiselitteisesti osoittaa.

Vuonna 2019 alkoholijuomien myyntiin ja kulutukseen vaikuttaa lisäksi monta tekijää: Alkoholilain kokonaisuudistus vaikuttaa vielä tuolloin Suomen alkoholimarkkinoihin, Viron veronkorotukset vaikuttavat edelleen matkustajatuonnin kehitykseen ja lisäksi kansainvälinen ja kansallinen taloustilanne vaikuttaa kansalaisten ostovoimaan ja sitä kautta myös alkoholimarkkinoihin.

2. **Korotusten kohdentaminen eri juomaryhmiin**

Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö käsittelivät valmistelun yhteydessä erityisesti kahta taustatietoa:

a) Alkoholilain kokonaisuudistus alensi erityisesti vahvan oluen ja long drink-juomien hintatasoa. Lisäksi Viron veronkorotukset ovat vahvasti painottuneet olutveron nostamiseen. Nämä tekijät puoltaisivat erityisesti em. juomien alkoholiveron nostamista Suomessa: Jos veronkorotuksilla ainoastaan palautettaisiin esimerkiksi oluen alentuneita kuluttajahintoja entiselleen, lopputuloksena valtio saisi verotuloja nostamatta kuluttajahintoja paikoin lainkaan.

b) Ylivoimaisesti suurin osa alkoholijuomien matkustajatuonnista koskee edelleen väkeviä alkoholijuomia. Näiden juomien kohdalla hintaero Suomen ja Viron välillä on edelleen suuri eikä Viro ole juurikaan korottanut väkevien alkoholijuomien verotustaan. Nämä tekijät puoltaisivat sitä, että väkevien alkoholijuomien verotusta ei korotettaisi (ainakaan yhtä paljon kuin muiden alkoholijuomien verotusta).

   HE:n perusteluiden kuvasta 4 näkyy lisäksi havainnollisesti, että väkevien alkoholijuomien verotus on jo nyt kymmeniä prosentteja ankarampaa kuin esimerkiksi oluen ja viinin verotus. Kansanterveyden kannalta näin suurelle erolle ei olisi perusteita eli väkevien alkoholijuomien aiheuttamat terveyshaitat eivät juurikaan eroa esimerkiksi oluen aiheuttamista terveyshaitoista – erityisesti kun suomalaisten kohtaamat haitat ovat viime vuosina painottuneet yhä enemmän pitkäaikaisen käytön aiheuttamiin kroonisiin terveyshaittoihin.

Käytännössä nämä taustatiedot eivät lopulta vaikuttaneet esityksen painotuksiin. Toisaalta kaikkien alkoholijuomien korotukset ovat esityksessä suuruudeltaan niin pieniä, että tällä ei ole käytännössä juurikaan merkitystä.

Hallitusneuvos Ismo Tuominen

Tiedoksi Perhe- ja peruspalveluministeri Saarikko

Erityisavustaja Das Bhowmik

Kansliapäällikkö Sillanaukee

Osastopäällikkö Tervahauta